

TH. H. ENGELBRECHT. **Die geografische Verteilung der Getreidepreise. II. Indien.** Berlin 1908. Paul Parey. (VIII + 112 S.).

I 1903 udkom første Bind af Engelbrechts stort anlagte Værk om Kornprisernes geografiske Fordeling. Dette omfattede de Forenede Stater i Nordamerika. I nærv. Tidsskr. for 1904 (S. 94 ff) blev der gjort Rede for den almindelige Grundtanke, hvorpaa Værket tænkes bygget og i Overensstemmelse med hvilken det er Forf.s Plan at gennemføre det. Det er ikke en historisk Fremstilling af Kornprisernes Forløb, det her drejer sig om, men mere deres samtidige Stand inden for visse store, afgrænsede og stærkt kornproducerende Omraader. Den Opgave, Forf. har stillet sig, er mere »statisk« end »dynamisk«. Der blev gjort opmærksom paa, hvorledes det hele i Grunden byggedes op over en Analogi fra Meteorologien: Priminima—Barometerminima, Primaxima—Barometermaxima, Isobarer, Ligetrykskurver, Kurver, der forener Steder med samme Barometerstand, blev til Isotimer, Ligepriskurver, Kurver, som lagdes gennem Steder med samme Prisstand o. s. v. For Nordamerika maatte det indrømmes, at Metoden, selv om den ikke førte til egentlige ny Opdagelser, i alt Fald ydede et godt Støttemiddel for Anskuelsen.

Med alle disse Begreber opererer Forf. nu videre inden for det Omraade, han har begivet sig ind paa i Værkets andet Bind, nemlig Indien. Efter en kort Redegørelse vedrørende det benyttede Prismateriale og dets Værdi for Undersøgelsen samt de specielle Vanskeligheder, det har frembudt for Bearbejdelsen, gaar han løs paa sin egentlige Opgave: som Meteorologien ud fra sine modtagne Meldinger konstruerer sit Vejrkort, saaledes søger da Engelbrecht ud fra sit vidtløftige Prismateriale at konstruere sine Priskort — »Isotimenkarten« — for nogle af Forindiens vigtigste Kulturplanter, Ris, Hvede, Byg, Majs, Sorghum (Durra), Hirse samt endvidere et Par Kort ved-

TH. H. ENGELBRECHT. **Die geografische Verteilung der Getreidepreise. II. Indien.** Berlin 1908. Paul Parey. (VIII + 112 S.).

I 1903 udkom første Bind af Engelbrechts stort anlagte Værk om Kornprisernes geografiske Fordeling. Dette omfattede de Forenede Stater i Nordamerika. I nærv. Tidsskr. for 1904 (S. 94 ff) blev der gjort Rede for den almindelige Grundtanke, hvorpaa Værket tænkes bygget og i Overensstemmelse med hvilken det er Forf.s Plan at gennemføre det. Det er ikke en historisk Fremstilling af Kornprisernes Forløb, det her drejer sig om, men mere deres samtidige Stand inden for visse store, afgrænsede og stærkt kornproducerende Omraader. Den Opgave, Forf. har stillet sig, er mere »statisk« end »dynamisk«. Der blev gjort opmærksom paa, hvorledes det hele i Grunden byggedes op over en Analogi fra Meteorologien: Prismsinima—Barometerminima, Prismaxima—Barometermaxima, Isobarer, Ligetrykskurver, Kurver, der forener Steder med samme Barometerstand, blev til Isotimer, Ligepriskurver, Kurver, som lagdes gennem Steder med samme Prisstand o. s. v. For Nordamerika maatte det indrømmes, at Metoden, selv om den ikke førte til egentlige ny Opdagelser, i alt Fald ydede et godt Støttemiddel for Anskuelsen.

Med alle disse Begreber opererer Forf. nu videre inden for det Omraade, han har begivet sig ind paa i Værkets andet Bind, nemlig Indien. Efter en kort Redegørelse vedrørende det benyttede Prismateriale og dets Værdi for Undersøgelsen samt de specielle Vanskeligheder, det har frembudt for Bearbejdelsen, gaar han løs paa sin egentlige Opgave: som Meteorologien ud fra sine modtagne Meldinger konstruerer sit Vejrkort, saaledes søger da Engelbrecht ud fra sit vidtløftige Prismateriale at konstruere sine Priskort — »Isotimenkarten« — for nogle af Forindiens vigtigste Kulturplanter, Ris, Hvede, Byg, Majs, Sorghum (Durra), Hirse samt endvidere et Par Kort ved-

rørende et Par vigtigere Bælgplanter. Fremgangsmaaden er ganske den samme som den i 1ste Bind for Nordamerika anvendte. Men allerede et flygtigt Blik paa Kortene viser, at Opgaven maa have været vanskeligere at løse for Indien end for De Forenede Stater. Medens i Nordamerika Isotimerne i alt Fald for flere af de undersøgte Afgrøders Vedkommende viste et mærkeligt regelmæssigt Forløb omkring deres Prisminima, saa Totalbilledet svarede udmærket til det, man faar ved at betragte Isobarernes Forløb omkring et regelmæssigt Lufttryksminimum, saa gør de for Indiens Vedkommende et meget mere uregelmæssigt Indtryk, der — hvis man turde føre den meteorologiske Analogi videre — minder om Vejrkort, der vel har et enkelt Hovedminimum, men hvis Isobarers Forløb forstyrres ved »Delingsminima«. — Dog ligger der for saa godt som alle de undersøgte Kulturplanter et tydeligt udpræget, men langstrakt Prisminimum i Nordindien, i de vide Slettelande omkring de store Floder Indus, Ganges, Bramaputra. Men lokale Forskelligheder spiller øjensynlig en større Rolle i Indien end i Nordamerika, det danner ikke et saa ensartet, afsluttet Kulturomraade; derfra Tilbøjeligheden til at danne Pris-Delingsminima. For de fleste af de behandlede Kulturplanter er der fire Kort, der viser Isotimernes Forløb i Tiaarene 1861—70, 1871—80, 1881—90 og 1891—1900, og det er da paa Grundlag af Undersøgelsen af disse Kort Forf. søger at udfinde visse Love, der viser sig at være de samme — om end mindre udprægede — som i Nordamerika: Prisminimets Tilbøjelighed til at blive liggende nogenlunde paa samme Sted — her brister den meteorologiske Analogi ganske! —, at Prisfaldet er mindre i og omkring Prisminimet end ude omkring Periferien af det Omraade, der i det hele hører til det, at Isotimerne har en tydelig Tendens til at rykke ud fra hinanden, en Lov, som selvfølgelig staar i nøje Forbindelse med Transportteknikens Udvikling — lutter Love, der, som allerede bemærket, ikke just kan siges at betegne ny Opdagelse, men

som udtrykkes i ny Form og som gennem det omfattende Prismateriale bliver empirisk begrundet og i Isotimekortene finder en saare anskuelig Fremstilling. — Misvækstaar i Indien kommer Forf. ogsaa ind paa, og han kommer til det Resultat, at man under Indtrykket af den Regelmæssighed, hvormed de indtræffer, »fristes til at antage en Sammenhæng mellem de tørre Aars periodiske Tilbagevendten og Solpletternes tiaarige Periode«. Denne velkendte Hypotese, som Engelbrecht saaledes ud fra sine Prisiagttagelser fra Indien synes at tillægge en vis Rimelighed, prøves dog ikke nærmere. Det havde unægtelig været ønskeligt, og formentlig ikke ligget alt for langt uden for Værkets Plan, om Forf. havde drøftet dette baade teoretisk interessante og praktisk vigtige Spørgsmaal noget mere indgaaende.

Den Mistanke, man fik ved Læsningen af første Bind, nemlig at Nordamerika frembød visse almindelige Betingelser for at anvende Forfs. Metode med gunstigt Resultat, er vel til en vis Grad bleven bekræftet ved Læsningen af andet Bind, og dens Berettigelse indrømmes ogsaa af Forf. selv. Alligevel vilde det være ubilligt ud fra den at underkende Værdien af det store Arbejde, Engelbrecht har nedlagt allerede i de to fuldendte Bind, og man maa med Interesse imødesee, baade til hvilke Egne af Jorden han vil føre os hen i det følgende, og hvorledes det hele vil ende. —

Henrik Pedersen.

JACOB E. LANGE. **Socialøkonomi.** København 1909. Gyldendalske Bogh. Nordisk Forl. (116 S.).

Den her foreliggende Bog, der har en af vore hjemlige Georgeisters bedste Mænd til Forfatter, viser slaaende, hvor farligt det kan være at ville tyde Økonomiens sammensatte og af Tid og Sted saa stærkt betingede Kends-